

Kijkwijzer - De Gouden stad

Deze kijkwijzer kan voor iedereen een leidraad zijn bij de tentoonstelling

De Gouden Stad, een eerbetoon aan het werk en leven van kunstenares en schrijfster Iris van Haaren (1962 - 2022).

De Kijkwijzer is tevens te gebruiken op school, bij vakken zoals kunst, CKV en levensbeschouwing. De onderdelen Verkennen, Uitwisselen en Verdiepen zijn vooral geschikt tijdens je bezoek. Het onderdeel Verbinden kan in een les op school worden uitgewerkt.

De tentoonstelling is vrij te bezoeken van 27 december 2023 t/m 31 januari 2024 in de Raadszaal en de Kunstgang van het Gemeentehuis in de Bilt.

De stadslandschappen waaronder de Gouden Stad en het 3-luik Zachte Kracht, die zijn tentoongesteld in de Raadszaal van het Gemeentehuis, vormen de kern van deze Kijkwijzer.

Je hebt papier en (kleur)potloden nodig tijdens je bezoek.

Iris van Haaren woonde lange tijd in Bilthoven en heeft ons een flinke schat aan kunstwerken en levenslessen achtergelaten. Zij nam de ruimte om het leven te duiden, door haar schilderijen, woorden en gedichten heen. Over haar ervaringen en manier van kijken en denken is een documentaire gemaakt: Waarover je niet spreken kan. <https://www.youtube.com/watch?v=5QFxmDDmRWk>

Kijkwijzer – De Gouden Stad

In deze kijkwijzer staat een groep schilderijen van Iris van Haaren centraal, die met elkaar een relatie aangaan op het gebied van vorm en/of inhoud. Hoe? Dat ga je onderzoeken én je kunt er zelf mee aan de slag in de slotopdracht.

Het onderdeel De Stad Verkennen doe je alleen of met iemand samen. Verder kun je er ook over in gesprek met anderen.

De Stad Verkennen - hier komen je papier en potloden van pas

Kijk naar de 5 stedelijke landschapsschilderijen in de Raadszaal.

Kies 1 van de schilderijen die jou het meeste aanspreekt.

Dit ene schilderij krijgt nu precies 10 minuten lang jouw volledige aandacht. Je zoomt er helemaal op in. Zelfs als je denkt dat je alles hebt gezien, blijf je bij het schilderij. Hoe langer je kijkt, hoe meer details je zult waarnemen.

- Wat gebeurt er in dit schilderij?
- Waaraan zie je dat?
- Wat gebeurt er nog meer?
- Kijk nog eens verder naar de details.

Noteer zo zoveel mogelijk van wat je ziet, hoort, ervaart...

Beschrijf, teken, kleur, fotografeer, film

Alles! *Ieder vlakje, krasje, elke kleur, heuveltje en detail geef je volle aandacht.*

Wat zie je, wat voel je? Denk niet na maar zet je zintuigen 10 minuten helemaal open.

- Hoe was het om zo precies te kijken?

Uitwisselen – Gesprek in de stad

Zoek nu iemand op die een *ander schilderij* heeft gekozen dan jij. Om de beurt vertel je in 2-3 minuten welk schilderij je hebt gekozen en wat je hebt geobserveerd. Ga bij het schilderij staan. Wijs elkaar op details en ook op het geheel.

- Op welke dingen hebben jullie allebei gelet? Zijn er ook verschillen in wat jullie hebben waargenomen?
- Verdeel nu samen de woorden uit iedere reeks hieronder over de 5 schilderijen en zet ze onder de afbeeldingen op de volgende bladzijde. Probeer tot overeenstemming te komen.
- Schrijf een reden op voor jullie keuzes. Doe dat op basis van wat je *ziet*.

Reeks 1. Noord – Oost – Zuid – West – Overgang (tussen de windrichtingen)

Reeks 2. Lente – Zomer – Herfst – Winter – Tussentijd (overgangstijd tussen de seizoenen)

Reeks 3. Het Hemelse – het Aardse – het Hart – het Denken – Het lichaam

Reeks 4. Vul hier zelf 5 steden in waaraan de schilderijen je doen denken.

Kun je zelf nog een andere reeks bedenken? Zet de woorden uit jullie reeks ook onder de afbeeldingen.

Reeks 5.....

<u>1</u>				

Reden:

<u>2</u>				

Reden:

<u>3</u>				

Reden:

<u>4</u>				

Reden:

<u>5</u>				

Reden

Verdiepen: Iris van Haaren en de taal van de Gouden Stad

LEVENSSCHETS VAN IRIS VAN HAAREN

Iris van Haaren (Utrecht, 1962)

Na haar vele studies, waaronder diverse bankopleidingen, marketing en andere nuttige commerciële opleidingen, stortte Iris zich al jong in het bedrijfsleven.

Ze werkte in het bankwezen, op een uitzendbureau, verkocht computers en werd vervolgens producer. Ze produceerde tv programma's, commercials voor tv en radio en bedacht spelletjes voor omroepen. Vervolgens begeleidde ze evenementen en werkte

ze als coach voor mensen die op een kruispunt van hun leven stonden. Ze verbleef enkele jaren in het buitenland om haar blik te verruimen.

Haar creatieve geest en innerlijke drang om te scheppen en om iets te vertellen van wat ze ervaart en voelt, heeft ze nu de ruimte gegeven om te schrijven en te schilderen. Ze omschrijft zichzelf als iemand met de voeten op de aarde en haar hoofd in de hemel.

Als je de tekst over Iris leest, leer je haar wat meer kennen als veelzijdige duizendpoot.

Iris van Haaren schreef gedichten en teksten, waarbij beeld en tekst elkaar ook konden aanvullen. Enkele gedichten uit de bundel "Stil aan het onbekende water", vind je op de volgende bladzijde.

Lees ze eens met aandacht door.

Wat zijn je *eerste gedachten* wanneer je de gedichten leest?

Welk *gevoel* roepen ze bij je op?

- Welke gedicht spreekt je het meeste aan? Wat is voor jou de kerngedachte?
- Welke tekst van Iris van Haaren past voor jou bij welk schilderij in de Raadszaal? Vertel iets over je keuze.
- Op de foto hiernaast zie je een dichtregel van Iris die is aangebracht op een huis in de Bilt. Kies zelf uit de gedichten 1 regel die jij wel op een huis zou willen zien waar je elke dag langs fietst, of op je eigen huis. Waar staat deze regel voor jou symbool voor?
- Haal 10 - 15 woorden uit de gedichten die voor jou ingrediënten zijn om van een stad of dorp een Gouden Stad of een Gouden Dorp te maken.

Samen

Samen
zijn we thuis
waar wij ook zijn
samen

Lef/Laf

Zonder lef had ik mijn lafheid niet gezien
aardig zijn kon ik niet zonder bezeren
eventueel had ik heel misschien
een beter mens kunnen zijn
maar
het gras groeit niet zo goed
als je het niet wilt verticuteren

Leerling van het licht

Het zit in het stromende water
Het zit in de druppel uit de kraan
Het zit aan het einde van de krater
Het zit in het laatste kwartier van de maan
Het zit aan het einde van de lange nacht
Het zit in de glimlach van je naasten
Het zit in de bloem waar je op wacht
Het zit in de laatste woede die door je raasde
Het zit in de laatste snik van je diepe verdriet
Het zit aan het begin van je hoge hoop
Het zit in de nieuwe start nadat iemand je verliet
Het zit aan het einde van je maag in de knoop
Als de overgave het enige is wat overblijft

Als je weet dat je het niet meer weet
Het vermoeide hoofd de wapens neerlegt
Nederigheid je omsluit als een zacht gevoel
Dan wéét je hoe het leven voor jou is bedoeld
Dán ben je een leerling van het Licht

Wees voorzichtig met woorden

En het zei: wees voorzichtig met wat je denkt -
Elke gedachte heeft een energie
en verandert ter plekke de energie op aarde.
Elke gedachte van haat brandt een plek
in de ozonlaag van liefde en
wordt een zogenaamde zwakke schakel.

Een plekje

Het begon met het denken aan een zoen
zo'n lieve kleine ontdekkende
je lippen zoeken verlegen de mijne
zou het nog eens over willen doen -
en dan voor altijd in een nisje wonen
zo ergens achter in je hart
waar ik geborgen en tevreden
je bijlicht
als de nacht niet op je wacht
niet zo groot, of teveel
gewaar een beetje deining van je mouwen
geen kasteel, geen vaste vorm
gewoon een plekje om van je te houden

Vreemdeling

Vreemd alleen door angst
van niet weten
niet kennen wat jij weet
niet kunnen toetsen onze waarden
normen - meegekregen en opgeslagen
je andere geur
door mond en huid van eten
je donkere ogen of haren
de fonkeling van een gesproken woord.

Maar voelen wij niet dezelfde pijn
bij afscheid van iemand of iets
het verlies van huis of grond en plaats?
En huilen wij niet tegelijk
om verloren liefde
doorgeprikte illusies
om angst en haat
ons kind dat valt of gaat?

Genieten wij niet hetzelfde moment
van een hap versgebakken brood
de streling van de zon op ons gelaat
een slok water voor onze rauw gezongen keel?
En dorsten wij niet allemaal
naar de liefdevolle omarming
van iets wat boven ons gaat
groter te worden dan wie we zijn?

Hoe stotteren wij allen
te benoemen die, dat, wat,
onze bron is en zal zijn geweest.
Ach beste vreemdeling
goede naaste.

Verbinden – Jij en de Gouden Stad

De Gouden Stad kun je letterlijk opvatten en ook als een metafoor of symbool.

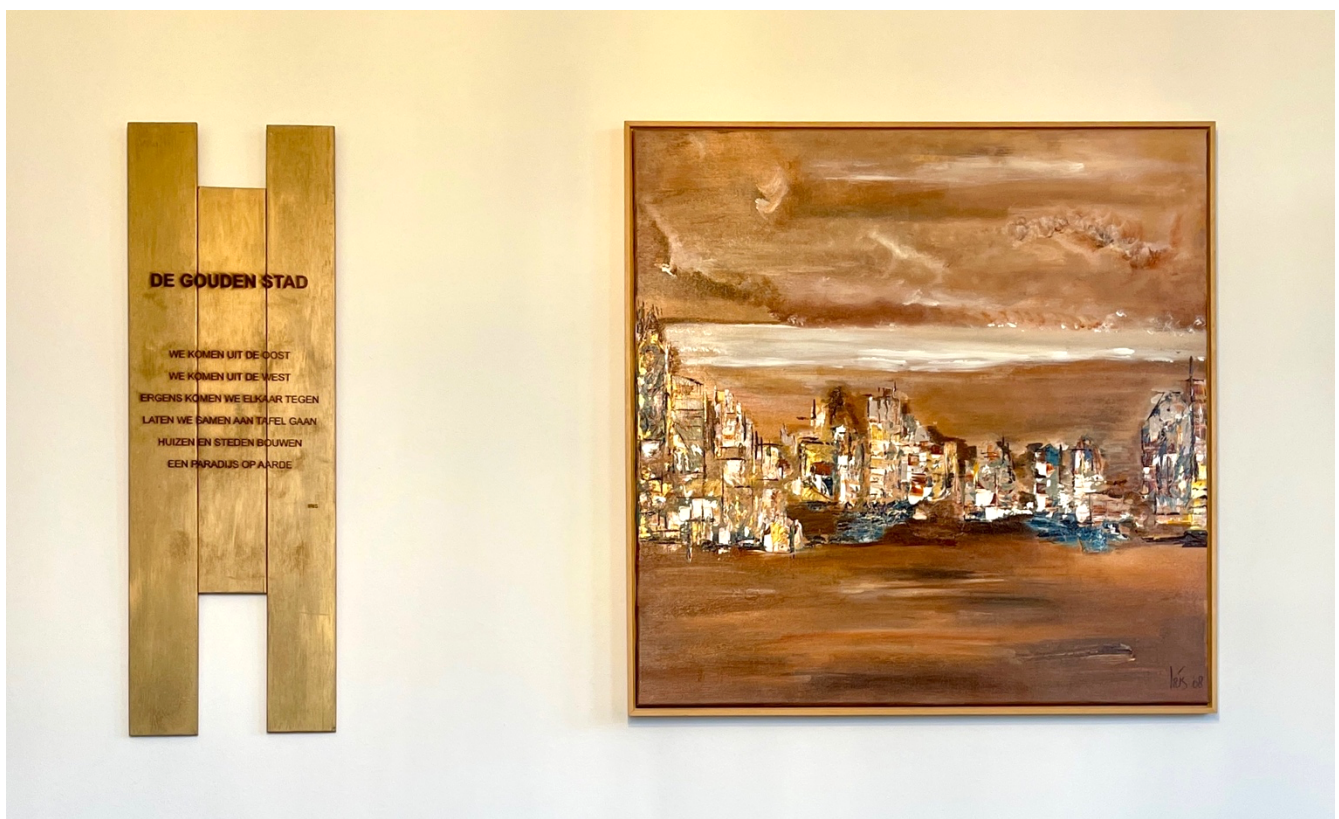
De stadslandschappen en het drieluik *Zachte Kracht* worden bewust tentoongesteld in de Raadszaal.

Wanneer is een stad voor *jou* een Gouden Stad?

- Hoe is het om daar te leven?
- Wat is het meest belangrijke in jouw Gouden Stad?
- Hoe verloopt besluitvorming in de Gouden Stad over zaken van algemeen belang?
- Wat zijn de uitdagingen voor een Gouden Stad?
- Wat voor werk doe jij in je Gouden stad?
- Wat voor klimaat heeft jouw Gouden Stad?
- Welke kleur en vorm heeft je huis in de Gouden stad? Deel je het huis? Met wie?
- Wat is daar het belangrijkste vervoersmiddel?
- Hoe is de natuur aanwezig?
- Hoe ziet het Gemeentehuis van een Gouden Stad er uit?

Je antwoorden op deze vragen kun je gebruiken als een inspiratiebron voor het laatste onderdeel, dat je thuis of op school kunt doen (**Jouw Gouden Stad in tekst & beeld**)

Het schilderij de Gouden Stad hangt na de tentoonstelling weer op deze plek op de foto, in de kamer van burgemeester Sjoerd Potters, naast het portret van Koning Willem Alexander. Op welke manier denk jij dat de symboliek van het schilderij de Gouden stad een inspiratiebron is voor de burgemeester, voor mensen die werken voor de gemeente de Bilt en misschien wel voor alle inwoners van deze gemeente?

De Gouden Stad

we komen uit de oost - we komen uit de west - ergens komen we elkaar tegen – laten we samen aan tafel gaan – huizen en steden bouwen – een paradijs op aarde

De gemeente de Bilt gaf Iris van Haaren ook speciaal een opdracht om een kunstwerk te maken. Hieronder zie je een foto waarop zij bij dit werk staat. Dit drieluik heet *Zachte Kracht* en heeft een vaste plek in de Raadszaal. Ga op zoek naar dit drieluik.

- Waarvoor wordt deze Raadszaal gebruikt? (vragen mag!)
- Waarover gaat het drieluik *Zachte Kracht*?
- Wat is de verbinding tussen artikel 1 en wat zich in deze Raadszaal afspeelt?
- Wat is voor jou de verbinding tussen Artikel 1 en de andere schilderijen van Iris die in de Raadszaal ten toon gesteld zijn?

Jouw Gouden Stad in Beeld & Tekst.

Lees je antwoorden op de vragen over de Gouden Stad bij het onderdeel: *Verbinden – Jij en de Gouden Stad*, nog eens door.

- Schrijf alleen of samen een verhaal of een gedicht bij jouw/jullie gedachten en ideeën over jullie Gouden Stad. Geef je verhaal of gedicht een passende titel. Vervolgens maak je bij je gedicht een illustratie in de vorm van een collage, een tekening, een bewerkte foto of een schilderij. Kun je jullie antwoorden van het onderdeel *Verbinden: jij en de Gouden Stad* misschien als inspiratie gebruiken bij je verhaal of gedicht?
- Bespreek wat je hebt gemaakt met anderen, alsof je bij elkaar op bezoek gaat en een kijkje neemt in een andere Gouden stad.
Wat herken je in elkaars werk? Wat verrast je? Wat spreekt je vooral aan? Waar kunnen jullie Gouden Steden elkaar ondersteunen?
- Misschien kunnen de teksten, gemaakte foto's en de bijbehorende illustraties van jullie allemaal, worden samengebracht worden in een bundeltje.

